

Роман Ясіновський у фільмі «Довбуш». Усі фото до фільму «Довбуш» Олени Івашикіної та Миті Бородіна.

беззахисний перед коханням, що й породило його вразливість. Велике серце! А дай серцю волю – далі по тексту... Втім, серце Довбуша – на карб концепції стрічки. У Саніна два брати – два ідейні світи: Іван – зарізяка-грабіжник, гроза Покуття, Олекса – ватаг, свідомий своєї місії, що видає *маніфест* (!) з вимогами до можновладців і посланням до земляків – де чувано? Наратив Івана: люди – покірні раби, що лише й чекають, аби хтось за них гинув, а тому не варті боротьби. А ось його братові помсти за *особисті* кривди недостатньо, справедливість *для одного* його не влаштовує. Це інший *клас* натур: Олекса довго виважує рішення стати опришком, та, піднявшись на бій, вже не відступить ніколи, бо немає краю бідам простого люду. Він і б'ється до смерті – його ворогів!

Іван Олексія Гнатковського – акторський бенефіс стрічки. Його колоритний, нестримний, жорстокий Іван не сентенції виголошує – змагається за брата, затаючи у ватагу, а вже з'єднавшись, вони карають панів на відчай! Ось тільки здобуток від поневоловачів Іван привласнює, Олекса ж роздає найбіднішим. Дві філософії життя...

Що ж знаменує «Довбуш» Олеся Саніна? Тверде переконання: українці – невимовно багаті своїм героїчним минулим, яскравими постатями, яких можна відчутти як своїх сучасників. Тож і кожен з нас, насправді, може більше, ніж ми уявляємо. Адже недарма нещодавно на весь світ прозвучало: «Україна вже зробила більше, ніж все!»

А тепер погляньте. Яка сила-силенна притомного люду впродовж віків лихоманилася в марній надії здобутись на вічну пам'ять! Та всевладний час без упину човгає небесними жорнами, перетираючи на попіл фальшиві біографії, писані з титанів, апокрифи, що видавали себе за осяяне Слово, родоські колоси, масковані під дива світу. Непроглядний Стікс поглинув усе.

Та живуть в піснях і легендах Байда і Сагайдачний, Богун і Наливайко, Кармалюк і Гонта... Творив міфи й наш кінематограф – варто назвати «Щорса» Олександра Довженка, хоч перші пісні про комдива з'явилися раніше стрічки автора «Землі». І ось нова спроба – «Довбуш» Олеся Саніна. Живий, напрочуд добротний фільм думки і дії, за яким – талант і стожила праця. Тож, як казав інший чудовий митець, – хай це стане початком того, чому не буде кінця!

Кіно у всій красі

Ольга Ямборко

Перше і основне враження від перегляду «Довбуша» Олеся Саніна – це Кіно! Кіно у всій красі – як синтез зображення, слова, дії та музики, до якого українське кіно періоду Незалежності йшло довгих тридцять років. Особисто мене скерували подивитись цей фільм відгуки дітей, позаяк сучасні діти категорично чутливі до якості зображеного, і там, де у дорослого можливий компроміс, у них реакція чесна – безпосередня та цілісна.

«Довбуша» й справді дивишся на одному подиху, тут є динаміка, драматургія, що ламає канон «трагічного фіналу» в українському кіно і неабияк терапевтично наснажує свого глядача, котрий нині перебуває в реаліях кровопролитної війни. Милує слух адаптована сценаристом діалектна говірка, пригадуючи цим класику – «Анничку» Бориса Івченка далекого 1968 року. Зображення у «Довбуші» майстерно варіюється від ситуації до ситуації, наче костюм на героях. Фактура чоловічих типажів створена так, ніби її прототипом є сам Іван Миколайчук. Натомість нечисленні жіночі образи фільму являють собою більше ідею, ніж земних жінок, а тим паче гуцулок – жіноча тактильність не властива героїням. Мабуть, таким є тренд кіноестетики на даному етапі в цілому.

Фільм подолав чимало театральних рудиментів, що дотепер були відчутною проблемою для сучасного українського кіно, серед них, мабуть, єдиним залишилась акторська практика покладатись на реквізит, замість прагнути до органічності у кадрі. Адже в руках оператора Сергія Михальчука камера надчутлива та уважна до тонкощів, висвітлюючи зіниці акторів чи крихти пудри на їх обличчі. Усе сказане не применшує художніх чеснот «Довбуша». Як глядачу, мені хочеться переглядати його знову і знову. У цьому фільмі Олеся Саніна Традиція (з великої букви) українського кіно нарешті здобула живе продовження. «Довбуш» бачиться містком до останнього кадру «Тіней забутих предків» Сергія Параджанова: у ньому зв'язок поколінь воплотився. Водночас, не варто забувати про виклики у часи наших класиків і нині. У «Довбуші» компроміси є, і реалізовані вони талановито. Питання в тому, чи приклад «Довбуша» стане долею українського кіно на перспективу.